37.09
R-31

Reconceptualizarea procesului de studiere a științelor reale din perspectiva inter/transdisciplinarității și valorificării educației STEAM

37.09
R 31

AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU CERCETARE ȘI DEZVOLTARE
MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT „ION CREANGĂ” DIN CHIȘINĂU

Reconceptualizarea procesului de studiere a științelor reale din perspectiva inter/transdisciplinarității și valorificării educației STEAM

BȘ UPS «I.CREANGĂ»
Nr. de inv. 592810

Chișinău, 2023

Monografia este realizată în cadrul proiectului de cercetări științifice „Metodologia implementării TIC în procesul de studiere a științelor reale în sistemul de educație din Republica Moldova din perspectiva inter/transdisciplinarității (concept STEAM)", inclus în „Program de stat" (2020-2023), Prioritatea IV: Provocări societale, cifrul 20.80009.0807.20

Lucrarea a fost aprobată spre publicare în cadrul ședinței Consiliului Facultății Fizică, Matematică și Tehnologii Informaționale, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă" din Chișinău (UPSC)

Coordonator:

Liubomir Chiriac, dr. habilitat, profesor universitar

Recenzenți:

Ilie Lupu, dr. habilitat, profesor universitar

Inga Țițchiev, dr. în informatică, conferențiar universitar

Autori:

Anatol Gremalschi, dr. habilitat, profesor universitar, cercetător științific principal, UPSC

Liubomir Chiriac, dr. habilitat, profesor universitar, UPSC

Eugenia Chiriac, dr, conferențiar universitar, UPSC

Maria Pavel, dr, conferențiar universitar, UPSC

Tatiana Veveriță, dr, conferențiar universitar, UPSC

Andrei Braicov, dr, conferențiar universitar, UPSC

Natalia Josu, dr, conferențiar universitar, UPSC

Natalia Lupașco, dr, conferențiar universitar, UPSC

Maria Pavel, Natalia Josu, Liubomir Chiriac	**Capitolul 1, 1.1, 1.2, 1.3**
Tatiana Veverița, Liubomir Chiriac	**Capitolul 1, 1.4, 1.5, 1.6**
Andrei Braicov	**Capitolul 1, 1.7**
Eugenia Chiriac, Liubomir Chiriac	**Capitolul 1, 1.8**
Anatol Gremalschi, Liubomir Chiriac	**Capitolul 2**
Liubomir Chiriac, Natalia Lupașco, Maria Pavel	**Capitolul 3**
Autorii	**Capitolul 4**

Cuprins

Introducere 5

1. Situația actuală privind procesul de predare-învățare a științelor reale și ale naturii din perspectiva inter/transdisciplinarității

1.1. Tendințe în procesul de studiere a științelor reale 9
1.2. Dinamica numărului de candidați la examenul de BAC în perioada 2010-2022 11
1.3. Analiza comparativă a ratei de promovare și a mediei aritmetice la profilul real și umanist pe parcursul anilor 2010-2022 14
1.4. Opiniile cadrelor didactice referitoare la procesul didactic din domeniul științelor reale și ale naturii 21
1.5. Deficitul de cadre didactice 25
1.6. Opinia cadrelor didactice referitoare la gradul de implementare a inter/transdisciplinarității și conceptului STEAM 29
1.7. Dinamica numărului de absolvenți ai domeniului *Formarea profesorilor*, profilul real, perioada 2016-2020 32
1.8. Studenți înmatriculați la ciclul I, domeniile fundamentale 34

2. Conceptul de școli STEAM

2.1. De la școlile tradiționale la școlile STEAM 39
2.2. Noile competențe ce vor fi formate și dezvoltate de școlile STEAM 41
2.3. Metode de învățare, recomandate școlilor STEAM 43
2.4. Planuri de învățământ pentru școlile STEAM 44
2.5. Dotarea școlilor STEAM 48

3. Conceperea și evoluția spațiilor educaționale moderne bazate pe modele didactice de influență neoliberală

3.1. Necesitatea creării spațiilor educaționale noi 50
3.2. Ce reprezintă spațiile de coworking? 51
3.3. Diversitatea conceptelor privind crearea spațiilor fizice de învățare 52
3.4. Laboratoare Future Classroom Lab 53
3.5. Future Classroom Lab și zonele de învățare 56
3.6. Laboratorul de Inteligența Artificială Creativă 59

4. Recomandări de politici educaționale în procesul de studiere a științelor reale și ale naturii din perspectiva inter/transdisciplinară (conceptul STEAM)

4.1. Concluzii și sinteze privind analiza tendințelor studierii științelor reale 61
4.1.1. Tendințe îngrijorătoare în procesul de predare-învățare a științelor reale.....61
4.1.2. Sinteze privind rezultatele sondajului realizat cu profesori din domeniul științelor reale în anii 2020 și 2023. Analiza comparativă 63

4.2. Considerații referitoare la implementarea conceptului de inter/transdisciplinaritate 65
4.2.1. Forme de cooperare 65
4.2.2. Lipsuri și vulnerabilități.....66
4.2.3. Revizuirea abordărilor și strategiilor didactice 67

4.3. Propuneri și recomandări de politici privind intensificarea studierii științelor reale din perspectiva inter/transdisciplinară.....68
4.3.1. Instituirea în cadrul instituțiilor pedagogice a specialităților triple 68
4.3.2. Organizarea olimpiadelor republicane inderdisplinare și participarea la competițiile internaționale pluridisciplinare.....69
4.3.3. Recomandări pentru pregătirea profesională a profesorilor în scopul predării disciplinelor din perspectivă inter/transdiciplinară 70
4.3.4. Elaborarea curricumul-uri pentru pregătirea profesorilor din perspectiva STEAM 71
4.3.5. Elaborarea politicilor guvernamentale privind atragerea absolvenților BAC la specialități care țin de științe reale 71

4.4. Crearea școlilor de tip STEAM 73
4.4.1. Instituirea în calitate de experiment a școlilor de tip STEAM....73
4.4.2. Planuri de învățământ pentru școlile STEAM 74

Bibliografie 77